

Thương mại của Việt Nam với các nước RCEP: Xu hướng, cơ hội và thách thức^(*)

NGUYỄN TIẾN DŨNG*

VŨ XUÂN NAM**

Tóm tắt: Bài viết phân tích đặc điểm và cấu trúc thương mại của Việt Nam với các nền kinh tế khu vực, từ đó thảo luận hàm ý của Hiệp định Đối tác kinh tế toàn diện khu vực (RCEP) với Việt Nam. Phân tích cho thấy thương mại giữa Việt Nam với các nền kinh tế khu vực đã tăng trưởng nhanh đi kèm với những thay đổi cơ cấu thương mại. Việc cắt giảm thuế quan trong RCEP cùng với quy tắc xuất xứ cởi mở mang đến cơ hội cho Việt Nam đẩy mạnh xuất khẩu và tham gia vào các mạng lưới sản xuất khu vực. Hiện thực hóa lợi ích của RCEP đòi hỏi Việt Nam tham gia sâu rộng hơn và nâng cao vị trí trong chuỗi giá trị khu vực thông qua cải thiện môi trường đầu tư và nâng cao chất lượng nguồn nhân lực.

Từ khóa: RCEP, thương mại, hội nhập kinh tế, khu vực thương mại tự do, Việt Nam.

1. Mở đầu

Thương mại của Việt Nam với các nền kinh tế khu vực đã gia tăng nhanh chóng trong những thập kỷ vừa qua, được thúc đẩy bởi quá trình tự do hóa thương mại và đầu tư trong khuôn khổ các hiệp định thương mại tự do, dòng vốn đầu tư nước ngoài và sự mở rộng các mạng lưới sản xuất trong khu vực. Hiệp định Đối tác kinh tế toàn diện (RCEP) được chính thức ký kết vào tháng 11/2020 đã đánh dấu một bước ngoặt trong tiến trình hợp tác khu vực. Với sự tham gia của mười nước ASEAN và năm nước đối tác của ASEAN (Trung Quốc, Nhật Bản, Hàn Quốc, Australia và New Zealand), RCEP được hình thành với mục đích

khắc phục những hạn chế của mạng lưới chồng chéo các khu vực thương mại tự do đa phương và song phương giữa các nước thành viên, xây dựng một khu vực thương mại tự do chung, qua đó thúc đẩy hơn nữa thương mại và đầu tư trong khu vực (ADB, 2013). Tính chung, RCEP là thị trường xuất khẩu lớn nhất và nguồn cung hàng nhập khẩu lớn nhất của Việt Nam. Nhiều nước thành viên RCEP là các nước đầu tư hàng đầu tại Việt Nam. Tự do hóa thương mại trong khuôn khổ RCEP sẽ có tác động sâu rộng tới nền kinh tế Việt Nam, đặc biệt trong bối cảnh có những biến động trong nền kinh tế toàn cầu và sự gia tăng của chủ nghĩa bảo hộ. Ở trong nước, đã có một số nghiên cứu về quá trình hội nhập ở ASEAN và Đông Á được thực hiện trong những năm trước đây (Bùi Trường Giang, 2009; Nguyễn Cẩm Nhung, 2015; Lê Thị Ái Lâm, 2009; Nguyễn Hồng Sơn, 2009). Tuy

nhiều nước thu nhập trung bình và cao trong RCEP.

*Trường Đại học Kinh tế, Đại học Quốc gia Hà Nội

**Trường Đại học Thái Nguyên

(*) Nghiên cứu này được tài trợ bởi Quỹ Phát triển khoa học và công nghệ Quốc gia (NAFOSTED) trong đề tài mã số 502.01-2020.351.

